

TEMAT: JESIENNE PRZENOŚNIE W WIERSZU ANNY KAMIĘŃSKIEJ,
PT: „KONIEC WAKACJI”

CELE:

Poznawcze:

- Uczeń poznaje wiersz Anny Kamińskiej „Koniec wakacji”
- Uczeń poznaje środek stylistycznym, którym jest przerośnia
- Uczeń potrafi wyróżnić w tekście przerośnie
- Uczeń potrafi umiejętnie posługiwać się cytatami z wiersza.

Kształcące:

- Uczeń dba o poprawność wypowiedzi i bogactwo języka
- Uczeń pobudza wyobraźnię i kształci umiejętności wizualizowania przedstawionych w tekście obrazów
- Uczeń zdobywa umiejętność wyodrębniania z tekstu przerośni i poprawnego ich interpretowania, a także posługiwania się nimi w codziennej mowie.

Wychowawcze:

- Uczeń nabywa świadomości języka, zaczyna się bawić językiem
- Uczeń docenia plastyczność języka
- Uczeń poznaje wartość pracy
- Uczeń uczy się, że przyroda także potrzebuje odpoczynku
- Uczeń uświadamia sobie, że jest częścią natury i tak samo jak przyroda, ma obowiązki i prawa.

METODY:

1. pogadanka
2. metoda ćwiczeń praktycznych
3. dyskusja
4. praca z tekstem Anny Kamińskiej „Koniec wakacji”

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

1. Tekst wiersza Anny Kamińskiej „Koniec wakacji”
2. Ćwiczenia kształcące umiejętność wyróżniania przerośni

FORMY PRACY:

1. Praca z całą klasą
2. Indywidualna

OGNIWO WSTĘPNE:

Przypomnienie wiadomości na temat uosobienia, uczniowie podają regułkę uosobienia, a także przykłady. Następnie nauczyciel na tablicy zapisuje związki wyrazów, nie tłumacząc jeszcze terminu:

- serce z kamienia
- kręcić nosem
- wtrącać 3 grosze
- myśleć o niebieskich migdałach
- szukać guza
- patrzeć na kogoś z góry
- mieć ducha walki
- zabijać czas
- drapacz chmur

Uczniowie tłumaczą, co oznaczają związki zapisane na tablicy:

- serce z kamienia – ktoś nieczuły
- kręcić nosem – coś się komuś nie podoba
- wtrącać 3 grosze – być wścibskim, denerwującym podczas rozmowy
- myśleć o niebieskich migdałach – zamyślać się, marzyć
- szukać guza – być zaciepliwym, skorym do bójki
- patrzeć na kogoś z góry – wywyższać się
- zabijać czas – robić coś, żeby się nie nudziło
- drapacz chmur – bardzo wysoki budynek

Wytlumaczenie uczniom, że takie połączenie wyrazów, które zyskuje specjalne, odmienne znaczenie od tego, które wynika z jego poszczególnych składników to PRZENOŚNIA- czyli „przenosi” nas ona do innego obrazu niż poszczególne jej składniki. Wyrazów, które tworzą przenośnie nie odczytujemy dosłownie, np. „morze gwiazd” to nie gwiazdy zatopione w morzu, ale duża ilość tych gwiazd, podobnie jak „duch walki” to nie duch, który walczy, ale zapał do walki.

ZAPISUJEMY TEMAT LEKCJI: „ Jesienne przenośnie” w wierszu Anny Kamieńskiej pt. „ Koniec wakacji”.

OGNIWO ŚRODKOWE:

Uczniowie dostają wiersz Anny Kamieńskiej „Koniec wakacji” i odpowiadają na pytania:

- Kto jest podmiotem lirycznym w wierszu, czyli osobą mówiącą?

- Kto jest adresatem wiersza?

- Odszukują przenośnie i tłumaczą je:

- każda trawka dźwiga ciężkie kosze (trawa ugina się od ziaren)
- przysadziste stoły (bogate w produkty jesieni)

- żeglujące spichrze (wlewa się do nich ziarno)
- warczące stodoły (traktory zwożą plony)
(uczniowie zapisują obserwacje w zeszycie, a nauczyciel na tablicy.)

- Odczytanie środkowych wersów i wymyślenie dla nich tytułu, odpowiedzi na pytania, a co teraz my będziemy robić? Co jest naszymi plonami?

- Jak postać mówiąca postrzega jesień?

OGNIWO KOŃCOWE:

Nauczyciel prosi o zrobienie ćwiczeń, mających udoskonalić umiejętność posługiwania się przenośnią.

1. *Fragmenty zdań umieszczone w nawiasach zastąp związkami o znaczeniu przenośnym. Znajdziesz je w ramce.*

Czuje się, jakbym był (kimś gorszym)..... w klasie.

Znowu nie odrobiłem pracy domowej, bo mówiąc szczerze (nic mnie ona nie obchodziła)..... W dodatku okłamałem nauczycielkę. Jednak (kłamstwo szybko zostało odkryte).....,

A pani od polskiego, która zazwyczaj (jest bardzo łagodna)....., dzisiaj z mojego powodu (bardzo się zezłościła)..... Miała rację, nie można (tolerować)..... kłamstwa.

Rzucac gromy, kłamstwo ma krótkie nogi, patrzeć przez palce,

Mieć wszystko w nosie, czarna owca, mieć gołębie serce

2. *Połącz związki o znaczeniu przenośnym z ich objaśnieniami.*

• zakazany owoc	2. źródło wielkich zysków
• chude lata	3. być kapryśnym
• kocia muzyka	4. dokuczliwe piski i wrzaski
• człowiek o zajęczym sercu	5. czas niepowodzeń
• kura znosząca złote jajka	6. coś niedozwolonego
• mieć długi język	7. być plotkarzem
• obiecywać gruszki na wierzbie	8. przyrzekać cos niemożliwego do spełnienia
• mieć muchy w nosie	

1. ktoś strachliwy

ZADANIE DOMOWE:

3. Dla każdej pary związków wyrazowych ułóż krótką historyjkę (po 2,3 zdania)

- a. nie puścić pary z ust
przyprawić o szybsze bicie serca
- b. mieć niewyparzony język
rzucić się komuś w oczy
- c. mieć wilczy apetyt
zjeść konia z kopytami

lub

Narysuj swoje wyobrażenie trawek, stołów i spichrzów wymienionych w wierszu